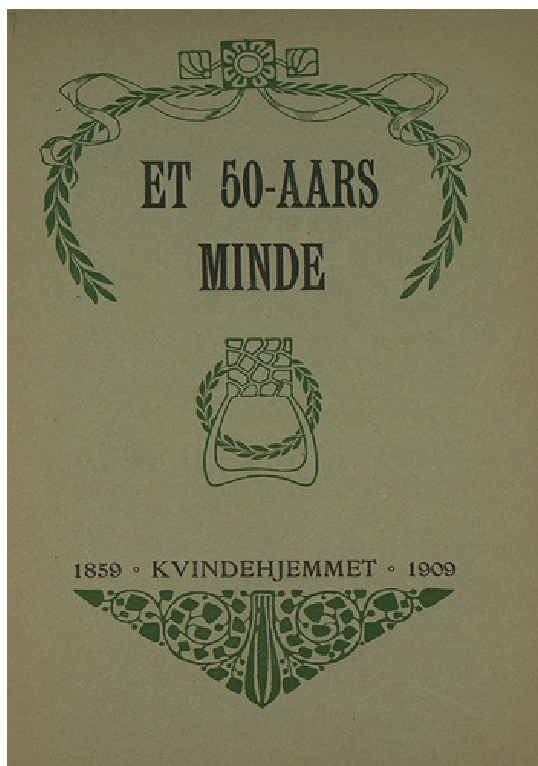

ET 50-AARS MINDE

KVINDEHJEMMET
(forhen MAGDALENAASYLET)
1859-1909

VED

Z. BREKKE

KRISTIANIA
TRYKT I EKSPRESTRYKKERIET, MØLLERGATEN 43
1909

Förord till den elektroniska utgåvan

Z. Brekke (foto **sid. 50**) var diakon och föreståndare för "Kvindehjemmet" på gården Grini utanför Oslo vid dess 50-årsjubileum 1909, och skrev då den här redogörelsen för dess historik. Senare fick platsen en annan historia. Ett kvinnofängelse byggdes 1938, som efter den tyska ockupationen 1940 användes som det ökända fånglägret Grini. Läs mer om **Grini** i norska Wikipedia.

Høit og frit ligger gaarden Grini, Kvindehjemmets smukke eiendom. Vender man blikket herfra mot sydost, kan man med øiet følge veien fra den lave dalsænkning nede ved Sandviken jernbanestation opover bakkerne helt til det vakre sted Grini.

Denne vei opad disse lange bakker er et passende billede paa den gjerning, om hvis begyndelse og utvikling i de svundne femti aar vi vil mindes ved denne høitid. Ogsaa den har hat sine bakker at komme forbi, — tildels ret bratte, saa at det stundom har gaat i bugtninger. Men gjerningen gik dog fremad, — altid fremad, og man kom tilslut op paa bakken, bokstavelig som billedlig.

Og heroppe vil vi ta os en liten hvilestund og i aanden se henad den tilbakelagte vei hitop. Og det gjør vi for at mindes de kjære venner, som i tro og Kristi kjærlighet først tok op dette redningsarbeide, — vi gjør det endvidere for at styrke os selv til fortsat flid i gjerningen, men fremfor alt for at vore hjerter kan stemmes i lov og tak til ham, som saa øiensynlig har holdt sin haand over verket til idag.

Aller først maa vi da la blikket dvæle et øieblik ved den sedelige eller rettere sagt usedelige tilstand, som hersket i Kristiania i den nærmeste tid forud for disse femti aar.

I 1840 utbrøt der pludselig en venerisk smitte, der bevirket, at formandskapet den 26. juni samme aarbevilget 800 kroner til motarbeidelse av denne vederstyggelige farsot. Samtidig blev der av Rikshospitalets hudavdeling rettet en indtrængende anmodning til kirkedepartementet om at skride ind. Dette nedsatte straks en kommission paa fem mand, der samledes den 10. oktober og snart var i fuld virksomhet som en slags sanitær velfærdskomite. De inddelte byen i to distrikter med en læge i hvert. Disse fik i opdrag at samle «pikerne» saavidt mulig i bordeller og la dem underkaste sig regelmæssig visitation. Dermed var den hjemlede prostitution indført. Politiet maatte tolerere usedeligheten, og om ikke længe var man saa fortrolig med denne tingenes tilstand, at en av funktionærerne i en offentlig skrivelse truer med at nedlægge sit embede, hvis man tvinger ham til at ophæve et av bordellerne. Ansøkninger fra mægtige mænd i byen om at skride ind, viser sig ganske frugtesløse, og den moralske fordærvelse fra dette uhyggelige kræftsaar paa samfundslegemet faar lov til at brede sig i stadig videre og videre kredse.

At kristelige folk med syn og sans for sjelens uendelige værd saavel som for legemets og livets lykke maatte begynde at se sig om efter redningsmidler for disse dypt faldne medmennesker, er ganske naturlig, saa meget mere som det sterke aandelige liv, der pulserte i vort land og vor hovedstad i 50-aarene maatte gi sig utslag i praktisk virksomhet for næstens vel.

Den første tanke om at oprette et redningshjem for de faldne synes, efter alt hvad man kan faa ut, at være opstaat hos lærerinde ved Eugenia stiftelse, frk. Karen Olsen. Under de besøk, hun avla paa Rikshospitalets hudavdeling for kvinder, for at tale med disse om deres sjels frelse, hadde hun ofte anledning til at se den frygtelige ødelæggelse paa legeme og sjel som denne fornedrende last anretter paa sine arme ofre.

Men hun trængte en mand til at føre ideen ut i livet. Og en saadan fandt hun i de ulykkeliges og nødlidendes varme ven, generalkrigskommissær Birch, der var invalid fra krigen i 1814.

Fru Karen Thormodsæther, f. Olsen.

Sammen med nævnte frk. Karen Olsen, fru Due, født Bassø, og fru Lindemann aapnet han den 2. mai 1859, under navnet «Husflidsskole», et asyl for faldne kvinder, som begjærte hjælp efter at være komne ut fra hospitaler eller fængsler. Som bestyrerinde antoges frk. Karen Olsen og av havnefoged Rasch fik man sig overladt et litet hus «Lindern», som endnu er at se et stykke vest for St. Hanshaugen. Man begyndte med fire «piker», og antallet øktes snart til saa mange som det lille hus kunde rumme.

Cand. teol. Johan Berg (senere sogneprest til Paulus' menighed), der var lærer ved «Strafanstalten for kvinder», ydet sin hjælp ved at holde regelmæssige bibellæsninger og opbyggelse i «Husflidsskolen».

Dette blev saaledes det første frø, saadd av menneskekjærlige hænder, hvorav siden et træ vokste op, under hvis beskyttende grene saa mangen stakkars forvildet, hjemløs og forladt fugl i disse forløpne femti aar skulde finde et trygt tilflugtssted. Og det er dettes utviklings gang vi nu kortelig vil følge.

Efter opfordring av generalkrigskommissær Birch sammentraadte den 19. september 1859 en del damer og herrer for at vedta statuter og vælge bestyrelse for denne «Husflidsskole» til «oplærelse og sysselsættelse av kvinder, som av en eller anden grund ikke hadde eller ikke kunde faa ordentlig tjeneste».

Ved dette møte besluttet man at omordne «Husflidsskolen» til en anstalt for faldne kvinder og vedtok følgende statuter for den forening, som stiftedes i dette øiemed:

«§ 1. Foreningens formaal er ved oprettelse av et asyl at hjælpe faldne kvinder, der attraar at føre et sedeligt liv, men hvis forhold lægger særegne vanskeligheter iveien herfor.

§ 2. Foreningen vil skaffe dem, som den optar i asylet: 1) husly, kost og beklædning, 2) veiledning til Kristus, 3) anledning og oplærelse til nyttig beskjeftigelse, især haandarbeide, huslige sysler og om mulig havearbeide.

§ 3. De saaledes optagne skal samles til et kristeligt husliv under en forstanderinde som husmor, hvem man da vil, om det fornødiges, søke at skaffe medhjælp til hendes gjerning.

Raadmand Ebbell. Biskop Tandberg.Dr. Wisbech.

§ 4. Naar man tror at kunne anbefale nogen av de optagne, vil man søke at faa dem anbragt i god og passende tjeneste.

§ 5. Til at føre overopsyn over indretningen utnævnes en direktion av 3 medlemmer. Denne har én gang aarlig i et møte at fremlægge for foreningens medlemmer oversigt over dens status og virksomhet.

§ 6. Som medlemmer av foreningen betragtes alle, som yder eller har ydet bidrag til samme.

§ 7. Foreningen søker paa andre maater at anta sig dem, hvis forhold lader befrygte, at de snart maatte falde.

§ 8. Disse grundregler gjælder, indtil næste i § 5 omhandlede generalforsamling.»

I samme møte «vedtok» dr. Wisbech, pastor Tandberg og raadmand Ebbell indtil videre at fungere som direktion eller bestyrelse. Og det fremgaar av protokollerne, at de vedblev at staa som medlemmer av bestyrelsen, de første to i henved 9 aar og den sidste i omkring 12 eller næsten helt til sin død i 1871, da han fik som sine eftertrædere ingen ringere end presterne Jørgen Moe og J. C. Heuch. De ses første gang at ha tegnet sine navne i protokollen den 7. juli nævnte aar. Begge kom i sin tid til at beklæde Kristianssands bispestol saavel som pastor Tandberg, der som medlem av bestyrelsen hele tiden førte forhandlingsprotokollen.

Raadmand Ebbell skildres som en overordentlig god mand, der med den største interesse ofret sig for denne stiftelse, hvis far og utrættelige ven han er blit kaldt. Han nævnes ogsaa som medlem av den første komite, der 1854 nedsattes for at danne Kristiania indremissionsforening sammen med lektorerne Gisle Johnsen, Caspari, pastor Halling og hjulmaker Christensen. Ogsaa i sit testamente erindret han stiftelsen.

Fra nu av benævnes foreningen «Magdalenastiftelsen», istedenfor «Husflidsskolen», overalt i protokollerne, skjøntintet er nedtegnet om navneforandringen førend paa første aarsmøte, da det av generalforsamlingen godkjendtes og fastsloges.

Og nu gaar gjerningen sin jevne gang fremover, trods alle de vanskeligheter, den har at kjæmpe med, ikke alene paa grund av manglende forstaaelse for gjerningens store betydning, men især fordi det materiale, man har at arbeide med, er saa skrøbeligt. Det er jo som oftest folk, der ikke alene har faat en moralsk vanhelse og en daar lig karakter i arv, men som siden ved et liv i det raaeste selskap og den dypeste fornedrelse har ødelagt hvad godt der fra først av maatte tindes hos dem. Neppe andre .end de, der har forsøkt dermed, kan tilfulde fatte, hvilket taalmodighetsarbeide det er at trække saadanne op fra det dype dynd, de sitter fast i. Men uagtet alt dette blev dog mange reddet, og interessen for stiftelsen vokste.

En av giverne i det første aar maa vi særskilt nævne, da hun kom fra fiendens leir.

Paa bestyrelsesmøtet den 29. mars 1860 meddelte raadmand Ebbell, at en av vertinderne i de offentlige huse, Elen Marie Olsen, kaldt *Døle-Maria,* ved gavebrev av den foregaaende dags dato, med grund og indbo hadde skjenket stiftelsen sit hus i Fjerdingen nr. 47 mot at denne overtok en paa samme hvilende heftelse og i sin tid bekostet en «anstændig begravelse for hende». Gravsted hadde hun selv kjøpt. Hun døde seks aar efter, nemlig den 31. mai 1866. Huset blev da solgt for 8 800 kroner, men da der hvilte en heftelse av det halve beløp, fik stiftelsen sig utbetalt blot 4 400 kroner i firti halvaarlige avdrag.

Fra oktober flyttetid 1859 leiet foreningen et større hus av madam Holter paa Walle, og her holdt bestyrelsen sit første møte torsdag den 27. oktober. Men allerede den 31. mai 1860 besluttet bestyrelsen at opsi lokalet paa grund av dets mislige forfatning ogMagdalenaasylet paa Walle.

averterte efter et andet. Den 30. august bestemte man sig for at leie løkken «Solitude» for 720 kroner aaret, men i næste møte den 4. oktober enedes man om at forbli der hvor man var.

Allerede den 31. januar 1861 begyndte bestyrelsen at tænke paa at indkjøpe det leiede hus med tilliggende jord, 45 maal, og den 31. oktober samme aar omtales kjøpet som fuldbyrdet for en sum av 18 000 kroner, hvorav der var betalt 1 848 kroner kontant.

Der begyndte nu at indflyte ikke saa faa midler til stiftelsen, saaledes for at nævne enkelte: fra enkedronning Josefine 100 kroner, og næste aar øket hun bidraget til 200 kroner, fra Sven Foyn i to bidrag 560 kroner, fra grosserer Anker paa Fredrikshald 2 000 kroner, fra Hans Kjær i Drammen 200 kroner, fra kjøbmændene i Kristiania Hans Gulbrandsen 120 kroner, Schjelderup 140 kroner og H. J. Schwensen 800 kroner. Senere ses ogsaa Kristiania sparebank at ha bevilget 1 200 kroner til asylet.

Næstfølgende 28. november besluttet bestyrelsen at anvende 600 kroner til de «mest paatrængende utbedringer paa stiftelsens vaaningshus».

Den 25. oktober 1860 avholdtes det første aarsmøte efter forutgaaende bekjendtgjørelse i bladene.

Pastor Tandberg holdt talen over Joh. 8,3 flg., og aarsberetningen besluttedes trykt tillike med regnskaperne, men intet eksemplar har været at opdrive. Det er først elleve aar senere, at man har trykte aarsberetninger.

Og den 11. november 1866 besluttet man at avholde aarsmøte blot hvert andet aar.

Hele den første tid synes bestyrelsen selv personlig at ha tat sig særdeles meget av «pikerne» saavel ved deres optagelse som under opholdet i asylet og naar det gjaldt at faa dem anbragt i tjeneste. De fordelte arbeidet saaledes, at de hadde hver sin tid eller tur at se efter og ta rede paa, hvorledes det gik i asylet, skille trætter og

være bestyrerinden behjælpelig i alt, som angik «pikernes» opdragelse og utvikling. Som en liten belysning herav kan anføres den forandrede ordlyd, som nr. 3 i de reglementariske bestemmelser fik i bestyrelsesmøtet den 29. desember 1862:

«Forstanderinden optar midlertidig i asylet, men ved næste bestyrelsesmøte har hun at underrette bestyrelsen om, hvem hun saaledes har optat. Hvis da denne er enig med hende i optagelsen, foretages den egentlige optagelsesakt enten straks eller senere saaledes:

Den optagne fremstilles for bestyrelsen, og der forelægges hende følgende spørsmaal:

1) Ønsker du at optages i asylet?

2) Er det din hensigt at forbli her mindst $^{1}/_{2}$ aar, dersom der ikke anderledes maatte bestemmes av asylets foresatte?

3) Du har jo hittil ført et horagtig levnet?

4) Angrer du dette hjertelig?

5) Er det dit forsæt fra nu av ved Guds naade at begynde et nyt levnet i gudsfrygt og sedelighet?

6) Lover du lydighet mot asylets forstanderinder, saalænge du er her?

Giv mig din haand derpaa.

Saa optar vi dig herved i asylet.

Gud gi dig sin naade og velsignelse til en ny vandring i et hellig levnet!

Fader vor, du, som er i himlene» etc

Dette stadige personlige tilsyn av bestyrelsen var saa meget mere nødvendigt, som man i den første tid ingen bestyrer hadde, men blot kvinder, som skulde lede og styre kvinder i anstalten. Og det er ikke altid saa liketil.

Frk. Karen Olsen sluttet som forstanderinde efter vel 4 aars grundlæggende arbeide og blev gift med bestyrer av det Ankerske waisenhus, Arne Thormodsæther. Hun døde i sit 72. aar den 3. mars 1905.

Hun efterfulgtes av frk. Tekla Mariboe, som efter indtrængende anmodning fra raadmand Ebbell overtok ledelsen av stiftelsen.

Frk. Mariboe skildres som en ualmindelig dygtig forstanderinde. Men hendes arbeidsdag blev ikke saa lang, idet hun efter en tids forløp blev angrepen av tæring, som ogsaa endte hendes dage den 22. desember 1881. Under sin langvarige sykdom uttalte hun det ønske, at det var ét avsnit av sit liv, hun gjerne kunde leve opigjen, og det var tiden paa Magdalenastiftelsen, «da jeg fik lov til helt at leve for Gud».

I sit testamente kom hun asylet ihu.

Frk. Marie Foss var bestyrerinde for asylet fra 1866—68. Hun hadde stor interesse for gjerningen og nedla et godt arbeide. Hun sluttet paa grund av at hun reiste til Sverige.

Den for asylets vel og trivsel altid aarvaakne raadmand Ebbell hadde allerede i 1867 faat fat i madame Olme Hansen, som han saa at si nødte til at bli bestyrerinde ved asylet. Hun ansaa sig imidlertid snart forpligtet til at forlate pladsen for at overta opdragelsen av sine to smaa datterbørn, der netop var blit morløse. Men da hendes svigerson giftet sig igjen efter et aars forløp, lod hun sig atter bevæge til at bli bestyrerinde ved Magdalenaasylet. Og nu sa raadmand Ebbell triumferende til hende: «Ser De nu, at Deres plads er her?»

Og hun forblev der i henved et fjerdedels aarhundrede, trods hendes fremskredne alder. Hun var nemlig født i 1815, den 11. august, under gaarden Garstad i Romedal paa Hedemarken. Hun var saaledes ved sit komme til asylet i 1867 52 aar, men hun besad en saa merkelig helbred, at hun vedblev i uavbrutt virksomhet like til den stund, hun kaldtes bort herfra i sit 76. aar.

Det er saa langt fra at stadigt arbeide i opveksten avsvækker mennesket, at det tvertimot synes at være dette,Frk. Tekla Maribo.Frk. Marie Foss.

Madame Oline Hansen.

som lægger grundvolden til senere kraft og utholdenhet. Som den ældste av 6 børn av agtværdige, men fattige husmandsfolk, maatte hun allerede i tolvaarsalderen ut for at tjene sit brød blandt fremmede. Og 27 aar gammel blev hun enke efter fire aars lykkeligt egteskap med gaardbruker Zakarias Hansen i Kvinesdal. Hun kom da som amme til Flekkefjord, hvor hun senere stiftet bekjendtskap med en anset kristelig kvinde, frk. Claudine Anse, og en fru Samuelsen, der lærte hende at skrive i hendes tredivte aar. Og saa ihærdig gav hun sig av med denne kunst, at hun drev det til at skrive meget smukt og korrekt og blev en saare flittig korrespondent.

Som bestyrerinde for asylet vedlikeholdt hun en stadig brevveksling med de utgaaende piker. Hun kunde ikke tape dem avsyne — ikke engang om de emigrerte til Amerika. Enhver, der besøkte hende, vil mindes, at der altid laa et sirligt brev paa bordet bestemt til en eller anden av dem. Mangfoldige er de piker, som mindes hende med tak til Gud. Hun var som en mor eller «bedstemor», som de kaldte hende, for dem ogsaa efterat de var utgaat fra asylet. Og hun mottok mange beviser paa deres kjærlighet. Hendes album var fuldt av fotografier fra dem. Nu og

da ankom ogsaa presenter. Som en liten kuriøs avveksling i en saa kortfattet, nøktern beretning kan tilføies, at hun tvende gange mottok en dollar fra Amerika, sendt hende av piker, som hadde været stride til at be hende om sukker til deres kaffe under sit ophold i asylet.

I 1868 maatte dr. Wisbech træde ut av bestyrelsen, da han fraflyttede byen, og i hans sted indtraadte gross. C. Hermansen, som i over 20 aar var stiftelsens kasserer.

Som allerede nævnt findes ingen trykte aarsberetninger førend i 1871. Hvad vi hittil har meddelt, er saaledes fremgravet av de gamle forhandlingsprotokoller. Disse indeholder dog for det meste blot fortegnelse over optagne

og utgaaede piker og hvad der staar i forbindelse med deres opdragelse, undervisning og anbringelse i tjeneste. Det er saaledes ikke meget at fortælle i de nærmest følgende aar, førend man i 1875 begynder at tænke paa opførelsen av en ny asylbygning.

Gross. C. Hermansen.

Kun skal vi meddele, at i 1872 avgik jomfru Ingeborg Christine Eriksen ved døden. Hun hadde testamentert $^2/_5$ av sin efterladte formue til stiftelsen. Beløpet, der dreiet sig omkring 1 200 kroner, anvendtes til jordejendommens forbedring og indkjøp av gaardsredskaper.

Paa pantegjælden avbetaltes i aarets løp 1 300 kroner, og den var nu gaat ned til 7 400 kroner.

Ogsaa hvert av de tre følgende aar avbetaltes det samme beløp, saa at pantegjælden, der oprindelig var

18 000 kroner, den 31. desember 1875 utgjorde blot 3 500 kroner.

Ut paa høsten dette aar foretoges endel reparationsarbeider paa asylets bygninger, og bedre klær til pikernes senge anskaffedes. Det var nok ofte smaat stel saavel med gangklær som sengklær i den første tid. Det fortælles, at bestyrerinden ofte gik ut i byen og fik av gode folk begge dele. Men fordringerne var heller ikke saa store i de dage. Det sies, at man ofte var glad ved at faa en kop melk og et stykke brød uten smør.

Fabrikeier H. Chr. Gregersen.

I dette aar indvalgtes fabrikeier H. Chr. Gregersen i bestyrelsen og stod der indtil han i 1907 kaldtes hjem

til den evige hvile. Ogsaa i denne gjerning var han Herrens utsøkte og trofaste redskap, der bar den paa sit hjerte med bøn og arbeide. Hans navn er saaledes knyttet til kvindehjemmet, at det aldrig kan utslettes, saalænge det staar.

I 1875 begynder bestyrelsen at samle midler til en ny bygning, da man tinder, at den gamle er baade for liten og for skrøbelig at kunne svare til sit øiemed. Og man enedes i den anledning om at faa istand en basar over jul.

Som et bevis paa den stigende interesse for asylets gjerning kan nævnes, at i dette aar stiftedes i Kristiania en liten kvindeforening med det formaal at arbeide for stiftelsen. Og den har fortsat med stadig voksende iver til denne dag og været til megen hjælp, glæde og velsignelse, ikke bare ved de klær den har skjænket asylet, men ogsaa ved medlemmernes personlige besøk og samtale med pikerne- Det er netop denne personlige deltagelse der virker saa velgjørende, saavel blandt personalet som anstaltens børn.

I næste aarsberetning, for 1876 altsaa, klages der over mangel paa plads, da søkningen i disse aar stadig økes. Paa soveværelset, hvor seng staar trykket op til seng uten mellemrum, er det umulig at faa anbragt flere end 9. De andre maa anbringes dels paa bestyrerindens værelse og dels i skole- eller arbeidsværelset. Det føles ogsaa som en stor mangel, at man ikke har andet end stillesittende arbeide at syselsætte pikerne med. Erfaringen har vist, at det er det mindst heldige, da det i altfor høi grad tillater saavel tanke som tale at glide ut av det rette spor. Det har nemlig vist sig, at i onnetiderne med det friske, utadvente liv, var aanden bedst paa asylet.

Blandt andre besøkende i dette aar maa nævnes den danske dame frk. Thora Esche, der opholdt sig en hel maaned paa asylet som utsending fra den danske

Eksteriør fra Magdalenaasylet 1895.

forening for indremission i den hensigt at sætte sig ind i den maate, hvorpaa gjerningen dreves hos os. Dette besøk efterlot sig de bedste minder blandt asylets børn og var vel heller ikke uten sin befrugtende indflydelse paa den samme gjerning i Danmark, saa at man vel kan si, at dette vort lille træ paa en maate har strakt sine grene ogsaa ut over Danmarks flate, frugtbare jord likesom lignende mindre anstalter er oprettet i Bergen og Trondhjem med vor anstalt som forbillede. Frk. Thora Esche anla siden et større Magdalenaasyl i nærheten av Lyngby, omtrent en mils vei fra Kjøbenhavn.

Det følgende aar, 1877, klages der endnu mere over husnøden. Og det er ikke underligt. Ti skjønt der var plads paa asylet blot til 9 piker, og selv da maatte seng staa ind til seng par soveværelset, saa hadde de nu like op til 18 paa én gang, saa at næsten det hele hus maatte gjøres om til soverum for natten. Men dette medførte store huslige ulemper, da det baade gjorde opholdet mindre indbydende og tillike gav mange anledninger til rivninger mellem de ofte saare gemytter, som saa altfor let kom iveien for hinanden. Den daglige vandbæring fra den saakaldte Lerby og ombæringen av melk til asylets kunder, medførte ogsaa mange fristelser for pikerne. Bestyrelsens opmerksomhet blev derfor stadig mere og mere rettet mot avhjælpelse av den nærværende husnød. Den var nemlig stillet mellem valget: enten at maatte lukke døren for dem, der var villige til at forlate syndelivet, eller ogsaa opta flere, end asylet i sin nuværende forfatning paa en forsvarlig maate kunde gi ly og sysselsættelse.

En basar, der utpaa vaaren avholdtes til indtægt for byggefondet, omfattedes med en saadan interesse, at den indbragte 8 000 kroner, og med utbyttet av foregaaende aars basar i samme øiemed hadde man nu et byggefond paa 16 000 kroner. Av denne sum anvendtes dog i aarets

løp 1 670 kroner til reparation av de yderst forfaldne uthuse. Og ved den utrættelige iver og opofrelse av asylets nabo og velynder, hr. Ø. Kjos, assistert av hr. bygmester Galterud, blev arbeidet utført med forholdsvis ringe bekostning for asylet. Man blev nu sat istand til at holde 10 kjør i et tidsmæssig fjøs, hest blev indkjøpt og portnerværelse indredet i en sidebygning, hvorved det blev muligt at fæste en ældre mand i asylets tjeneste til at besørge melkekjøringen og vandhentningen samt til at utføre det fornødne høst- og vaararbeide, hvortil der før maatte leies løse arbeidere.

Vognfabrikant Kløvstad, medlem af bestyrelsen i 70-aarene.

Derimot vovet man endnu ikke at gaa igang med opførelsen av en ny asylbygning, da man gjerne vilde bygge med fremtiden for øie og ikke bare for at avhjælpe det

øieblikkelige behov. Arkitekt Welhaven hadde vist asylet den interesse velvillig at utarbeide tegning til en bygning med bolig for 40 piker, bestyrerinde og hjælpere samt et tidsmæssig vaskeri og andre arbeidsrum. Men bygningen vilde koste 70 000 kroner. Og selv om der blev foretat betydelige indskrænkninger i den oprindelige plan, fandt bestyrelsen det dog ikke forsvarlig at gaa igang med arbeidet, førend der var samlet en saa pas stor sum, at bygningens opførelse ikke kom til at bebyrde asylet med en uforholdsmæssig stor gjæld.

Efterat asylet hadde faat hest, var man ikke fuldt saa uheldig stillet som før, men det forblev dog like umulig at sysselsætte pikerne med vask og lignende kvindeligt arbeide, saalænge man ikke hadde vandledning til eiendommen. Man ansøkte derfor Kristiania kommune om tillatelse til at indlægge vand fra byens ledning, skjønt asylets bygninger dengang laa utenfor bygrænsen, men ansøkningen kunde ikke indvilges, da byens egen ret til dens vandforsyning var omtvistet.

Pantegjælden var nu gaat ned til 2 000 kroner, idet man ogsaa dette aar hadde avbetalt 500 kroner.

Det næste aar, 1878, kan bestyrelsen paa aarsmøtet berette, at det saa længe nærede ønske om at kunne sysselsætte pikerne med vask og de dermed forbundne arbeider endelig var gaat i opfyldelse. Den samme hr. Ø. Kjos, der hadde bragt de yderst forfaldne uthuse i forsvarlig stand og bygget et nyt, tidsmæssigt fjøs, hadde i dette aar sørget for at faa lagt vandledning op til asylet og indrettet vaskeri med rullestue og strykeovn, efterat en del av eiendommen var kommet indenfor bygrænsen.

Vaskeriet fik snart saa stor søkning, at man hadde vanskelig for at motta alt tøi, som kom. Men skjønt dette ofte førte med sig stor travlhet, syntes pikerne at drive arbeidet med iver og lyst, og de, der saaledes blev

oplærte i vask og fransk strykning, hadde let for at faa tjeneste, ja der blev endog rift om dem.

Og i tillid til de økede indtægter, som fjøset og vaskeriet gav, besluttet bestyrelsen at gaa igang med opførelsen av den nye bygning i haap om, at disse indtægter i forbindelse med de sedvanlige gaver og bidrag nok vilde forrente den gjæld, som her blev tale om at stifte. Hertil kom det fristende ved de indtraadte lave arbeidspriser, som gjorde, at den bygning, der tidligere skulde koste 70 000, nu kunde opføres for en sum av omkring 45 000 kroner.

Sogneprest Dopp.

Grundstenen blev saaledes lagt søndag den 22. juni av biskop Essendrop, der i overvær av en større interessert forsamling nedbad Herrens velsignelse over det hus,som her skulde bygges, og den gjerning, som her skulde utføres.

Det var dog først næste aar, altsaa 1880, den nye bygning kunde tages ibruk. Indvielsesfesten holdtes den 28. november. Den var besøkt av en mængde venner, tilhørende alle samfundsklasser. Bestyrelsens mangeaarige formand, sogneprest Dopp, gav en kort fremstilling av bygningens tilblivelse og nedbad Herrens velsignelse over arbeidet i det nye hus.

Det var en anselig bygning med plads for 50 piker.

I kjælderetagen var indrettet et stort, tidsmæssig vaskeri, hvis vandbeholder førte vand ogsaa til badeværelset og tvende bryggepander, strykeri med to ovne, et rum til opbevaring av indlevert uvasket tøi og et til færdigt tøi, to badeværelser med fem badekar, matbod, bryggehus med bakerovn og indretning for bakning av flatbrød m. m.

Første etage indeholdt kjøkken med alt tilbehør, spisesal, en stor arbeidsstue, andagtsværelse, der ogsaa kunde benyttes til sysal, foruten flere mindre værelser til forskjelligt bruk. Gjennem husets midte førte en lukket korridor.

Anden etage hadde tre store sovesale med plads for 50 piker, to værelser for tilsynskvinder, to klædeskamre, et sykeværelse med to senger og et optagelsesværelse med en seng.

Loftet var indredet til tørrerum, men dog bygget saaledes, at ogsaa her kunde indrettes sovesale med plads for 40 piker, om det nogensinde skulde tiltrænges.

Bygmester H. Christensen hadde paatat sig at opføre bygningen for kr. 44 467.97. Hertil kom som senere tillæg kr. 4 688.68 og for inventarium kr. 5 161.77. Den kostet saaledes tilsammen kr. 54 318.60, og pantegjælden gik op til kr. 53 618.24.

Denne ret betydelige gjæld hadde man paadrat asylet ikke alene ved den nye bygning, men ogsaa ved anlæg

av vandledning, reparation og utvidelse av uthusene med indredning av nyt, rummeligt fjøs samt anlæg av kjørevei og indkjøp av grund til denne. Men bestyrelsen haapet, at saasandt asylets venner endnu en tid hjalp til som før, vilde det, om ikke ret længe, for en god del bestaa ved den virksomhet, der i stor utstrækning kunde drives i det nye hus.

Derom mente man at se et vidnesbyrd i den betydelige aarsindtægt, vaskeriet hadde git.

Men allerede det næste aar viste det sig, at de beregninger, man hadde gjort, ikke holdt stik. Indtægterne av fjøs, strykeri og vask i forbindelse med de indkomne gaver strakte ikke paa langt nær til at dække de aarlige utgifter, saalænge der maatte utredes et saa betydeligt beløp til renter og avdrag paa gjæld. Denne utgjorde ved dette aars utgang, 1881, ialt kr. 54 339.80. Aarets indtægt var kr. 15 489.55, mens utgifterne oversteg denne sum med kr. 3 672.27.

Skulde ikke en utvei aapne sig til at faa gjælden redusert til en rimelig størrelse, saa man sig stedt i den haarde

nødvendighet at maatte avbryte en gjerning, der nu hadde været drevet til saa megen velsignelse i over tyve aar, og sælge eiendommen.

Bygningerne var assurert for 81 290 kroner og i forbindelse med jordeiendommen værdsat til 120 000 kroner i anledning av optaget laan.

Det følgende aar, 1882, lykkedes det at redusere gjælden med over 7 000 kroner, særlig ved hjælp av en gave fra enkefru Dorothea Houen paa 2 000 kroner og en fra sogneprest Carl Houen paa 5 000 kroner.

Ogsaa i 1883 avbetalte man et lignende beløp, saa at ved utgangen av dette aar var gjælden allerede gaat ned til 42 100 kroner.

I februar avholdtes en basar til indtægt for asylet. Denne indbragte i netto 5 562 kroner. Dr. teol.

Krogh-Tonning, der var blit indvalgt i bestyrelsen istedenfor pastor Færden, som fraflyttedes til Røken, talte ved aapningen av basaren, der besøktes ogsaa av kronprinsen og kronprinsessen, som gjorde adskillige større indkjøp.

Sogneprest Dopp, der like siden høsten 1868 hadde fungert som formand i bestyrelsen, fratraadte denne stilling ved aarets utgang.

Provst Nygaard.

I hans sted indtraadte sogneprest Nygaard, v. Aker.

Aarsberetningen for næste aar, 1884, er ganske kort. Der staar intet om anstaltens pekuniære stilling. Man henviser blot til kassererens regnskap. Men man føler paa tonen, at ængstelse er indtraadt efter de store forhaapninger, man satte til den nye bygning. Det er stiftelsens fem og tyvende aar, men man hører ikke et ord

om nogen jubilæumsfest. Det er stilhet, — forsagthetens dype, triste stilhet.

Og i næste aarsberetning, altsaa for 1885, faar man vite, hvad der er aarsaken til mismotet. Det nye hus, til hvilket man hadde knyttet saa store forhaapninger, viste sig aldeles upraktisk, og søkningen sank meget hurtig, saa at man maatte drive med leiekoner i vaskeriet, der som følge herav gik paa tap. Og da den kostbare bygning netop for en god del var basert paa indtægterne av det store vaskeri, kom man herved selvfølgelig i den yterste vanskelighet.

Bestyrelsen maatte derfor se sig om efter en leier eller kjøper til det nye hus for at redde den kapital, som var nedlagt deri, selv om asylet for en tid maatte nedlægge sin virksomhet.

Dette var dog den sidste utvei, man vilde gripe til.

Man flyttet tilbake til det gamle hus, baade fordi det var billigere at holde opvarmet og fordi det viste sig nødvendig at hver pike hadde sit eget soverum, hvortil man ikke kunde opofre de store værelser i den nye bygning, som man fik se til at leie ut eller sælge.

I dette aar tiltraadte personelkapellan Th. Godal bestyrelsen, som han siden uten avbrytelse har tilhørt, og hvis formand han nu er. Og han fik nu familiebolig i hovedbygningen mot at fungere som inspektør ved anstalten, holde husandagt og i det hele yde pikerne en mere regelmæssig aandelig pleie, end det hittil hadde været mulig at gi dem.

Denne foranstaltning viste sig frugtbringende for disciplinen, da pikerne har ulike større respekt for en mand end for sine kvindelige overordnede.

Aaret 1886 oprandt under det samme timelige tryk, hvorunder det foregaaende gik til hvile. Men bestyrelsen holdt standhaftig ved i bevisstheten om, at gjerningen var god og Gud velbehagelig samt mere paakrævet endnogensinde før. Man kunde ikke bære over sit hjerte at stænge den eneste dør, der hittil stadig hadde staat aapen for de arme kvinder, som vilde forlate lastens elendige liv.

Men da nøden var størst, var hjælpen ogsaa nærmest, her som saa ofte ellers i livet.

Sogneprest Th. Godal.

Netop da alle utsigter til at kunne fortsætte arbeidet syntes tilintetgjorte, kom der en gave paa 20 000 kroner, hvorved næsten den halve gjældsbyrde med én gang blev avlettet, og man sattes herved istand til at holde gjerningen gaaende med de sedvanlige bidrag, som aarlig pleiet at indflyte.

Man drev nu blot det mindre vaskeri i det gamle

hus, og det med asylets egne piker, som arbeidet ufortrødent, og blandt hvilke en bedre aand nu var raadende.

Ja, man saa sig ikke alene istand til at fortsætte sin egen gjerning, men ogsaa til at la et hjem for uegte fødte børn indtil videre faa fri bolig i det nye hus. Dette barnehjem stiftedes av fru Heidenreich i Kristiania, men var nu overtat av sedelighetsforeningen dersteds, da dets opgave var at redde saavel børnene som mødrene fra fordærvelse og undergang.

I det følgende aar, 1887, sporer man straks en større freidighet og fremgang i gjerningen som følge av den økonomiske lettelse, de 20 000 kroner bragte. Saasnart denne kom, begyndte atter søkningen til asylet at stige, og man sporet en større orden og tilfredshet blandt pikerne. Denne betydelige stigning i søkningen gjorde, at man atter fik flytte over i det nye hus, mens dog det gamle fremdeles benyttedes at sove i, fordi man der lettest og billigst kunde indrede soverum til hver enkelt pike, hvad der hadde vist sig nødvendig.

Pikernes beskjeftigelse var fremdeles vask, strykning, vævning, strikning og søm, hvorhos de turvis deltok i husholdningen.

En gang i uken underviste pastor Godal i katekismus og bibelhistorie. De lærte ogsaa en hel del salmevers. Frk. Kvale underviste dem i sang, og en del studenter bistod med opbyggelig underholdning.

Gjælden var nu gaat ned til 25 306 kroner, altsaa med omkring 30 000 kroner, siden det nye hus stod færdig.

Den samme forhaabningsfulde tone gaar gjennem aarsberetningerne for 1888 og 89. I den sidste skimter man utsigten til at faa leie ut den store bygning med haven til en vordende diakonanstalt. Og i beretningen for 1890 nævnes dette som en allerede fuldbragt kjendsgjerning. Magdalenaasylet maa nu igjen drive sin gjerning udelukkende i det gamle hus.

Aanden og tonen i asylet omtales i disse aar som god og pikerne som meget flittige, og flere av dem, som gik ut i tjeneste, fik gode attester og skudsmaal.

Aarsberetningen for 1891 vies fornemlig enkemadame Oline Hansens minde. Hun døde den 4. mai dette aar efter at ha været i asylets tjeneste næsten uavbrutt siden 1867, dels som forstanderinde og dels som den, der forestod kjøkkenet. Hun var 76 aar da hun kaldtes bort, og arbeidet like til det sidste. Vi gav en liten karakteristik av hende, da vi først introduserte hende under aarsberetningen for 1867.

Frk. Nilsen.

Pantegjælden var nu kommet ned til 21 753 kroner.

De følgende seks aar gaar gjerningen sin stille gang som en rolig vandring henad en jevn slette. Der er intet

Grini gaard.

særskilt at bemerke. Søkningen er god og mange av pikerne synes at opføre sig bra. I fem av disse aar er der 7 hvert aar, som gaar ut i tjeneste, og det sjette 8, — baade et høit og godt tal i forhold til de faa, som dengang kunde mottages i asylet, og som de andre aar fik fast tjeneste.

Fra 1892 til 95 fungerte frk. Nilsen som forstanderinde.

I denne periode, nemlig 1893, fratræder sogneprest Dopp bestyrelsen, som han uavbrutt hadde tilhørt i 31 aar. Første gang, man finder hans navn i forhandlingsprotokollen, er 27. februar 1862 og sidste gang den 20. februar 1893. I en række av aar var han tillike formand. Og saa kommer aaret 1898.

Jobbetiden nærmer sig sin kulmination. Kristiania utstrækker sine klamme fangarme til alle kanter. Ogsaa Magdalenaasylets eiendom, der fra først av laa i stille ensomhet utenfor bygrænsen, holder paa at bli sluttet i Kristianias urene favn. Beliggenheten passet ikke længer for asylets gjerning. Og da man nu fik et godt bud, solgte man eiendommen til den svimlende kjøpesum av 220 000 kroner. Man forbeholdt sig dog ret til at benytte det gamle hus til oktober flyttetid 1899 samt til at hæve leien av Diakonhjemmet indtil denne utløp.

Og nu gjaldt det at se sig om efter et passende sted længere borte fra byens forførende indflydelse.

Pastor Godal var bleven formand i bestyrelsen efter sogneprest Nygaard, der gik av paa grund av alderdomssvækkelse, og han foretog nu for asylets regning en reise til Danmark og Tyskland for at besøke de mere bekjendte Magdalenastiftelser derute av hensyn til en omregulering av asylet.

Og nu indkjøpte man først søndre og siden ogsaa nordre Grini med paastaaende huse i v. Bærum for en kjøpesum av tilsammen 79 000 kroner.

Den 24. november 1899 fandt flytningen sted fra den

plads, hvor asylet hadde drevet sin gjerning helt siden dets oprettelse for jevnt 40 aar siden, til Grini, omtrent en halv times gang opover fra Sandviken station.

Samtidig med flytningen blev ogsaa asylets navn forandret til «Kvindehjemmet». Det var dog ikke meningen hermed at forandre stiftelsens oprindelige plan, saaledes som denne findes uttrykt i de grundlæggende statuters § 1. Man har blot villet fjerne det stempel, som det gamle navn satte paa anstaltens børn samtidig som man vilde utvide programmet til at hjælpe ogsaa andre, der paa en eller anden maate var komne paa kant med samfundet uten netop at ha været i fængslig forvaring. Hovedøiemedet forblev fremdeles det samme som Magdalenaasylets stiftere har angit i § 1 i sine statuter. Disse maatte ogsaa forandres i overensstemmelse med den utvidede plan og lyder nu saaledes:

§ 1. Kvindehjemmet er det i 1859 stiftede Magdalenaasyl i omdannet og utvidet stand. I overensstemmelse med de av Magdalenaasylets stiftere fastsatte statuter er det kvindehjemmets «hovedøiemed at hjælpe faldne kvinder, der attraar at føre et sædeligt liv, men hvis forhold lægger særegne vanskeligheter i veien derfor.» Foruten saadanne kvinder har kvindehjemmet ogsaa sat sig som opgave at hjælpe andre, som savner utsigt til hæderligt erhverv, forsaavidt ikke vedkommende fattigvæsen skulde være den naturligste tilflugt. Denne hjælp ydes i overensstemmelse med ovennævnte statuter i form av husly, kost og beklædning, samt kristendomsundervisning, oplærelse til nyttig beskjæftigelse især haandarbeide, huslige sysler og om muligt have- og gaardsarbeide. Opholdet paa kvindehjemmet varer i regelen 2 à 3 aar, hvorefter vedkommende søkes anbragt i tjeneste eller en anden passende stilling.

§ 2. Kvindehjemmet staar under en bestyrelse paa 6 medlemmer. Disse vælger hvert aar i januar maaned inden sin midte en formand, viceformand og kasserer, hvilke altsaa fungerer et aar, men kan gjenvælges. Kassereren

har inden midten av januar maaned at fremlægge regnskap for det forløpne aar for bestyrelsen. Han har kvinndehjemmets prokura i de løpende forretninger. I tilfælde av transaktioner gives formanden særskilt fuldmagt av bestyrelsen til at undertegne paa dens vegne. Ønsker nogen av bestyrelsesmedlemmerne at uttræde, eller mister bestyrelsen nogen av sine medlemmer ved dødelig avgang, supplerer den sig selv, saaledes som der altid har været forholdt indenfor Magdalenaasylets bestyrelse.

§ 3. Bestyrelsen ansætter og avskediger kvindehjemmets forstander, der helst bør være en prest, samt dets gaardsforvalter, husmoder og andre funktionærer, og bestemmer deres løn.

§ 4. Forstanderen har at føre overopsynet baade med kvindehjemmet og dets gaardsdrift, gjennemgaa disses specielle regnskaper, som føres henholdsvis av forvalteren og husmoderen, og avgiver aarsberetning til bestyrelsen ved hvert aars utgang. Han har sæte og stemme i bestyrelsens møter og fungerer i det hele som kvindehjemmets sekretær. Dog maa han fratræde, naar saker, der angaar ham, blir behandlet.

§ 5. Forstanderen bestemmer sammen med husmoderen, hvilke kvinder, der kan optages ved hjemmet. Han

bistaar ved deres kristelige opdragelse og anbringelse, efterat deres tid ved hjemmet er utløpen.

§ 6. Husmoderen forestaar hjemmets virksomhet. Hun og hendes hjælpesøstre bør være diakonisser eller andre dertil skikkede kristeligsindede kvinder.

§ 7. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, naar 4 bestyrelsesmedlemmer er tilstede. I tilfælde av stemmelikhet gjør formandens stemme utslaget. Til salg av kvindehjemmets eiendom eller del derav og til optagelse av laan paa samme kræves samtlige bestyrelsesmedlemmers samtykke.

§ 8. Forandring av disse statuter kan kun ske ved enstemmig beslutning av bestyrelsen og maa forslag derom være fremsat 3 maaneder førend forandringen vedtas.

Sogneprest Munthe-Kaas.

Den 26. juni 1900 var en merkedag i kvindehjemmets historie, idet dens virksomhet paa den dag fik sin høitidelige indvielse. Til indvielsesfesten var hjemmets venner og velyndere i saa stort antal, som rum og leilighet tillot, indbudte. Sogneprest Munthe-Kaas holdt indvielsestalen i tilknytning til Es. 40,29: «Han gir den trætte kraft, og den, som ingen kræfter har, gir han stor styrke.» I indtrængende ord mindedes forsamlingen om, hvor fornødent det var, at kvindehjemmets virksomhet blev baaret frem i bøn og kjærlighet og i troskap mot den aand, hvori gjerningen for aarrækker tilbake var grundlagt av ædelttænkende mænd og kvinder.

Sogneprest Godal, bestyrelsens formand, redegjorde derefter for den historiske utvikling i redningsarbeidet fra Fra indvielsesfesten paa Grini i juli 1900.

Magdalenaasylets grundlæggelse i 1859 til dets overflytning til vestre Bærum og omdannelse til kvindehjem. Han betonede, at redningsarbeidet for kvinder var et nødvendigt led i de kristelige kjærlighetsgjerninger.

Kvindehjemmets eiendom, der som nævnt bestaar av begge Grini-gaardene, har en overmaade smuk belliggenhet med svak heldning næsten til alle sider og husene staaende omtrent i midten av hele eiendommen, der har 200 maal indmark med tilliggende skog.

I nordvest hæver den smukke skogklædte aas, Tanumaasen, sig mandig og beskyttende mot vestenveiret. Og fra selve gaarden har man ikke alene en henrivende utsigt over nabogaardene og nedover til Sandviken, men løfter man øiet en smule, bæres man av blikket over fjorden forbi Næsodden og opad bakkerne ved Ljan helt utover høidedragene mot Smaalenene. Og dreier man sig halvt om mot øst, ser man de hvite bygninger opad Holmenkollens skogklædte bakker helt til Voksenkollen og Tryvandshøiden glitre i solen. Og dreier man sig endnu en gang halvt om, kan man med øiet følge den smukke Bærumsbygd helt op under Solihøgda, bak hvilken man har Krokleven med utsigt utover Ringerike.

Her paa Grini har man nu plads til ca. 30 piker foruten bolig for husmoren og hjælpesøstre samt familieleilighet for forstanderen. Her er et stort vaskeri, strykeværelse, systue og alt hvad der hører til et veldrevet østlandsk gaardsbruk.

Nu var man visselig kommet «op paa bakken» med sin eiendom bokstavelig talt. Men naar vi valgte dette uttryk som utgangspunkt for vort korte tilbakeblik paa Magdalenaasylets utvikling, saa var det billedlig. Vi brukte den ytre situation som et billede paa den tunge vei, man hadde gaat fra en begyndelse i trang og fattig dom til en mere selvstændig uavhængighet. Og set fra den

Fra rulleboden.

Fra vaskeriet.

side, hadde man endnu en tung bakke at komme opfor ogsaa efterat asylet var flyttet til det høitliggende Grini.

Thea Mathisen.

Magdalenaasylets eiendom solgtes først da jobbetiden nærmet sig sin kulmination. Man skulde faa 60 000 kroner kontant, resten i obligationer. Men herpaa fik man blot 30 000 i rede penge, hvorav halvdelen gik til salgssalær,

og de andre 30 000 i en obligation, der efter jobbetidens syn var meget god. Men da krakket kom efter 1899, blev den ganske værdiløs paa grund av eiendommenes store prisfald, og man maatte ta igjen sin gamle eiendom Walle og stod saaledes nu med to. Hertil kom, at ogsaa Kristiania sparebank, der i lang tid hadde støttet anstalten med 2 000 kroner aarlig, saa sig nødt til at

inddra sit bidrag som følge av de store tap, som krakket førte med sig ogsaa for bankens vedkommende.

Men ogsaa nu holdt bestyrelsen standhaftig ved, og det gik opad ogsaa denne bakke omend sagte.

Søkningen paa det nye sted blev meget god. Man har oftere hat optil 55 og 56 piker aarlig paa hjemmet herute.

Fru Marie Pedersen.

Fra 1885 til 1901 hadde man diakonisser ved Magdalenaasylet. Søster Karen Sotnak arbeidet der fra 1885 til 1889, og søster Thea Mathisen var bestyrerinde i mange aar. Av andre søstre som arbeidet ved asylet kan vi nævne Karine Brekke og Emilie Malmedal.

I 1901 blev diakonisserne avløst av de læge søstre enkefru Marie Pedersen som husmor og frøknerne Bucher og Thune som hjælpesøstre.

I 1899 ansattes pastor S. Hauge som forstander for asylet, under det nye navn paa Grini. Han maatte paa grund av sykdom efter 5 aars trofast arbeide trække sig tilbake i begyndelsen av aaret 1904. Og som hans eftermand ansattes diakon Z. Brekke.

Pastor Hauge.

Det har stadig gaat fremad med vaskeriet saavel som med gaardsdriften, og da det nu sidste aar lykkedes at sælge den gamle eiendom Walle, tør man si, at man ogsaa i økonomisk henseende har naadd op paa bakken til 50-aars jubilæet og med tak til Gud kan skue henad den tilbakelagte vei hitop.

Den deilige gaard eies nu av hjemmet, og ved en kyndig og dygtig ledelse av gaardsbruket saavel som av de øvrige arbeidsindretninger ved dette, vil maaske den tid komme, at anstalten selv vil kunne føde ikke saa faa.

Fra dagligstuen.

Men da det desværre er mer end nok av forkomne saavel i det nærliggende Sodoma Kristiania som ogsaa andre steder i landet, vil likefuldt hjælp utenfra altid behøves til videre utvidelser.

Vi har git et kort overblik væsentlig blot over den ytre økonomiske gang ved asylet i disse 50 aar. Nu skal vi til slutning meddele litt om dem, som har været gjenstand for dette kjærlighetsarbeide.

Antallet av dem, der har hat ophold paa asylet, er ca. 1 400. Av disse anses halvdelen reddet for et ordentligt liv. De øvrige vet man litet om. Dog har man truffet paa enkelte av dem, efter at de har forlatt hjemmet, og man har blit glædelig overrasket, idet de har forlatt sit elendige liv og blit til nyttige mennesker.

De ca. 700 som er utgaat fra hjemmet som reddet, er anbragt i tjeneste, paa fabrikker, paa strykerier eller vaskerier.

Mange som paa grund av sit daarlige liv har været bortstøtt fra sine barndomshjem, har faat lov at vende tilbake til sine forældre, idet forlik er opnaadd ved hjemmets mellemkomst. En del er gifte fra hjemmet. Ikke faa er sendt over til Amerika og der anbragt i tjeneste eller passende plads. Vi vil ikke undlate at nævne dem — og det er mange — som i den ellevte time har faat lov til ved Guds naade at gripe Frelserhaanden og i troen paa ham, der døde for ugudelige, har gaat ind til den evige hvile.

Man er saa tilbøielig til pessimisme, naar man ikke faar se, at den sæd som er saadd under opholdet paa hjemmet, spirer med det samme. Det bør man dog ikke henfalde til. Guds ords sæd, saadd under bøn og arbeide, maa spire i sin tid. Den kan ikke vende tomt tilbake. Derfor er pikernes ophold paa et redningshjem av den største betydning. De kommer dér ind under kristelig paavirkning. De mottar dér lærdomme, somFra strykeriet.

Fra spisestuen.

skulde gjøre dem skikket baade for dette og det tilkommende liv.

Dr. Jenssen.

Man skulde tro, at det blot er storbyens mylder, der har evnen til at frembringe denslags individer. Saa er vist nok ogsaa tilfælde for en stor del. Dog viser det sig, at mange er fødte og opvoksne i sjøfartsbyerne og landdistrikterne og har der mottat baade god skolegang og opdragelse. Disse er da paa en eller anden maate kommet i berøring med lasten paa sine hjemsteder, har søkt hovedstadens vrimmel for at bli gjemt og glemt av sine nærmeste og har sunket dypere. Eller saa har de reist til Kristiania for at søke arbeide og har under opholdet der den første tid, litet kjendt som de har været med storbyens skyggesider, gaat forlangt og saa bukket under.

Z. Brekke.

Den nuværende bestyrelse: H. E. Dahr. Th. Godal. Segelke Thrap. A. Hulebak. P. Middelthon. I. C. Gregersen.

AARSBERETNING FOR 1908

Bestyrelsen:

Sogneprest Th. Godal, formand.

Grosserer I. C. Gregersen, kasserer.

Grosserer H. E. Dahr.

Direktør Segelke Thrap.

Fhv. disponent P. Middelthon.

Forstander:

Diakon Z. Brekke.

Læge:

Dr. J. Jenssen, Bærum.

*

Kvindehjemmet paa Grini pr. Sandviken station.

«Plei ham!» Luk. 10,15.

«Plei ham,» sa den barmhjertige samaritan til hin husvert, da han bragte ham den elendige stakkar, som laa forslaat og ilde tilredt.

Jesus sier det samme ogsaa til os. Han vil at vi skal opsøke de av synden ilde tilredte, forbinde deres saar og hjælpe dem at finde ly for røverne.

Og det er denne gjerning, vi har forsøkt at gjøre paa Grini ogsaa i 1908.

Visstnok har det i mange maater været skrøpeligt og mangelfuldt, men til Guds pris faar vi dog si, at det ikke har været forgjæves. At trække op av syndens dype elendighet folk, som sitter fast deri, staar jo ikke i menneskemagt.

Naar saa allikevel en og anden i dette aar er blit opreist, saa er det ikke vi, som skal ha æren herfor, men Jesus

Kristus, tolderes og synderes ven.

Det antal piker, som i aarets løp har hat ophold paa Grini, er 55. Og alle disse har været av synden ødelagte mennesker, som i høi grad har tiltrængt den lægende og forbindende haand.

15 piker er anbragt i tjeneste, 3 er sendt hjem til forældrene, 1 er blit overlatt til fattigvæsenets omsorg, 4 har forlatt hjemmet uten plads eller anvisning til nogen saadan og 4 er utvist paa grund av daarlig opførsel.

2 av dem, der i forrige aarsberetning nævntes som indlagt paa sykehus, er avgaat ved døden. Begge fiknaade til at vandre bort i troen paa sin frelser, Jesus Kristus.

Paa hjemmet har vi heller ikke dette aar været forskaanet for sykdom. Vi har hat ialt omkring 150 sykedage. Det er dog mest skrantesykdom, en naturlig følge av et liv i synd.

Hvad pikernes opførsel angaar, da er der visselig meget tilbake at ønske. Især falder husordenen dem noksaa tung den første tid under opholdet paa hjemmet.

Av smaa festlige tilstelninger har vi hat flere. Vi har faat istand disse, dels for at gi pikerne en liten avveksling i det ensformige liv ved anstalten, og dels for at vore venner og bekjendte kunde faa anledning til at besøke hjemmet.

Anden pinsedag hadde vi en litt større fest med utlodning til indtægt for gjerningen.

Det var kvindeforeningen «Haabet», som hadde faat den istand.

Mange venner fra bygden og endel fra byen møtte op. Stortingsmand Eide og missionær Nestegaard talte varmt og indtrængende om nødvendigheten av at leve som et Guds barn. Den sidste førte os i aanden helt ind i det kinesiske rike, idet han gav os en gripende skildring av det mongolske folks seder og skikke og fremviste en mongolsk dragt. Vi hadde derhos sang og musik. Festen var i alle henseender vellykket.

Som nyt av aaret kan nævnes, at en ny kvindeforening i Kristiania er stiftet med det formaal at arbeide for hjemmet. Den antog det deilige navn «Stjernen» og har været meget virksom.

Blandt personalet er den forandring indtraadt, at frk. Henriksen, som i ca. to aar var husmor ved hjemmet, overtog en lignende stilling i Bergen, og frk. Helga Larsen indtog hendes plads. Hun har ikke været frisk og maatte i slutningen av aaret underkaste sig en operation. Sin

helbred har hun endnu ikke helt gjenvundet, men vi haaper dog, at dette maa ske, saa hun kan fortsætte sin gjerning. Frk. Lina Martinsen, der i over 4 aar har forestaat vaskeriet, forlot os i september. Det er et ingenlunde let arbeide at ha omkring sig daglig i saa lang tid en flok, der indtil nylig har været «gatepiker». Og har man et godt forraad av kjærlighet og taalmodighet, faar man rikelig bruk for det. Vi benytter anledningen til at bringe frk. Martinsen en hjertelig tak for det opofrende arbeide, hun har nedlagt i hjemmets tjeneste.

I hendes sted blev frk. Sveen ansat.

Foruten den beskjeftigelse, vi tidligere har skaffet pikerne ved vask, strykning, strikning, matlavning og fjøsstel, har vi det sidste aar oprettet ogsaa en systue, som har bragt os megen glæde.

Den skaffer ikke alene flere piker beskjeftigelse, men bringer ogsaa litt indtægt. Og vore kunder gir os det vidnesbyrd, at vi arbeider baade billig og godt.

Det bør ogsaa nævnes, at vi det sidste aar har solgt vor eiendom Walle, det gamle Magdalenahjem, til Kristiania kommune, som benytter den til en tvangsskole for gutter. Ved dette salg er en stor byrde faldt fra vore skuldre, saa at vi nu puster meget lettere økonomisk set.

Saa tilslut en hjertelig tak til alle, der paa en eller anden maate har været med at bære dagens byrde og hete for kvindehjemmet i det forløpne aar. En særskilt tak til vor ældste kvindeforening, som i mer end 30 aar har staat os trolig bi saavel i onde som gode dage. En tak ogsaa til dem, som har talt og sunget livets evangelium ind i vore hjerter, saa vi har faat naade til at fatte gode forsætter til en hellig vandring i samfund med vor Herre og Frelser.

*

Fortegnelse

over bidragsydere i 1908.

Statsbidrag

Kr.

2000.00

Chr.a samlag

»

1000.00

Spareskill.banken

»

500.00

Raadmaud Ebbell og frk. Thekla Mariboe's legat

»

135.00

Aars & Vors

»

5.00

Andresen, Petra, fru

»

10.00

Andersen, Davind, juveler

»

5.00

Amundsen & Søn

»

5.00

Astrup & Søn

»

5.00

Astrup, Elisa, fru

»

5.00

Backer, P.

»

4.00

Bjercke, Alf

»

5.00

Borgen, Th., adv.

»

5.00

Bjølsen valsemølle

»

20.00

Bryn, Jørgen

»

5.00

Bull, M. C.

»

5.00

Bærums jernoplag

»

5.00

Cespary & Joerges

»

5.00

Christiansen, N.

»

5.00

Christensen, A.

»

10.00

Chr.a Seildugsfabrik

»

10.00

Damman & Baltzersen

»

5.00

Dahr, H. E.

»

15.00

Dahl, Jørgensen & Co.

»

5.00

D. T.

»

10.00

E. H.

»

2.00

Eger, E.

»

5.00

Fearnley & Eger

»

5.00

Falckenberg, Chr.

»

5.00

Fischer, C.

»

5.00

Fog, N. L.

»

5.00

Gulbrandsen, Carl & Co

»

5.00

Gulbransen, C.

»

10.00

Godal, Th.

»

10.00

Holter & Borgen

»

5.00

Holter, Marie, fru

»

5.00

Hals, Brødrene

»

5.00

Hansson, M. S.

»

5.00

Hansen, Gustav Conr.

»

5.00

Hansen, Brødrene

»

5.00

Hurum, Arthur & Co.

»

5.00

Hjorth, A.

»

5.00

Huseby, Helmer

»

5.00

Hermansen & Jørgensen

»

5.00

Iversen, Georg

»

10.00

Jensen, Ingv. P.

»

5.00

Jensen & Co.

»

5.00

Johanson, Joh.

»

5.00

Kiær, Fritz, adv.

»

5.00

Klaveness, Thv.

»

5.00

Kielland, Erling

»

5.00

Larsen, Peter & Co.

»

5.00

Larsen, P. A.

»

5.00

Langaard, M. & Co.

»

5.00

Langaard, Conrad

»

5.00

Lous, Carl, adv.

»

5.00

Lillestrømmen dampsag & høvleri

»

10.00

Løvenskiold, fru, statsminister

»

10.00

Løitens brænderi & destilation

»

10.00

Mathisen, H. C.

Kr.

5.00

Melbye, Anna, fru

»

5.00

Mørch-Reiersen

»

5.00

Nilsen, fru, adv.

»

10.00

Norsted, H. C.

»

5.00

Ottesen, assessor

»

10.00

Pedersen & Meinich

»

5.00

Platnu, adv.

»

5.00

Paus, Ole

»

5.00

P. M.

»

5.00

Røvde & Co.

»

5.00

Ringnes, E.

»

5.00

Ramm, adv.

»

5.00

Rasmussen, Fr.

»

10.00

R. C.

»

5.00

Schiøtz, Hj., prof.

»

5.00

Schiøtz, O. E., prof.

»

5.00

Steen & Strøm

»

8.00

Schee & Aas

»

5.00

Schwencke, I. G.

»

5.00

Segelcke, N.

»

5.00

Skedsmo dampsag & høvleri

»

20.00

Skrøder, Fr.

»

Thormodsæter, S.

»

5.00

Thamsen, H. B.

»

5.00

Vulkan

»

5.00

Wedel-Jarlsberg, Harriet, frk.

»

20.00

Willumsen & Jessen

»

5.00

Gaver in natura:

Gross. Gregersen, sæpe. Gross. Olsen Berg, hvetemel. Frk. Lillo, gangtøi. Frk. Kristine Eriksen, skjørter, bluser, jakker. Dameforeningen, blaatøi, lærret og strømpegarn.

*

Regnskab for Kvindehjemmet paa Grini 1908.

Drivten: Indtægt og utgivt av gaarden

Kr.

6,431.11

Kr.

4,954.51

Vaskeriet: Indtægt av vask 1908

»

5,210,41

Utgivt: Kul, sæpe etc.

»

1,937.31

Bidrag:

Renter av Raadmd. Ebbell og Frk. Maribo's legat

Kr.

136.01

Frk. Dybwads testamente

»

360.00

Statsbidrag pr. $^{30}/_{6}$ 1909

»

2,500.00

Spareskillingsbanken

»

500.00

Samlaget i Chr.a

»

1,000.00

Forpleiningsbidrag

»

1,188.37

Gaver

»

648.30

»

6,332.68

Systuen:

»

107.65

Økonomien:

Husholdningen

»

5,651.37

Lønninger

»

3,482.67

Beklædningen

»

1,253.33

Belysningen

»

80.00

Brænde

»

446.63

Læge og medicin

»

241.00

Diverse

»

915.20

Inventarium

»

958.13

Vedligehold

»

217.50

»

13,245.83

Renters konto:

Renter af S. & N. Grini 1908

»

2,759.33

Magdalenetomterne i Aker:

Indtægt og utgivt i 1908

»

3,610.00

»

1,104.14

Kr.

21,691.85

Kr.

25,001.12

Underskud i 1908:

»

3,309.27

Kr.

25,001.12

Kr.

25,001.12

Kristiania, 31. december.

J. C. Gregersen,

p. t. kasserer.

Revideret *Ch. Olsen.*

*

EPILOG.

Ved at læse gjennem dette 50-aarsminde vil man bli opmerksom paa, at forfatteren har holdt sig til det objektive. Kun fremstillet begivenheterne uten at uttale sin personlige mening om deres gavn eller skade o. s. v.

Da jeg antagelig er den eneste, som med nøiagtighet har gjennemgaat Magdalenagjerningens historie i disse 50

aar og tillike i flere aar har været driftsbestyrer, vil man ikke fortænke mig i, at jeg gjerne vil faa lov til at uttale nogen subjektive indtryk, som gjerningen og dens stilling medfører.

Det maa da først være sagt, at Magdalenagjerningen er et overordentlig stort og betydningsfuldt arbeide for samfundslegemets trivsel.

Dette burde man være opmerksom paa. Og kristenfolket skulde ikke behandle den stedmoderlig fremfor det meget andet av religiøst og filantropisk art, der maa opretholdes, dersom samfundslegemet skal holdes sundt og godt.

Mange — forresten snille mennesker — er tilbøielig til det. Grundene herfor kan være saa forskjellig. Men de er ialfald ikke utsprungne av at studere Jesus Kristus og den gjerning og det eksempel, som han har efterlatt sig iblandt os.

Og betragter man Jesu livsgjerning nøie, vil man se, at hans maal paa jorden jo var at rette paa alt, som var vrangt og skakt og løfte den mest elendige op fra syndedypet og løse den bundne.

Og naar jeg skal finde grunden til at gjerningen — trods disse 50 aar — ikke har formaadd at strække sine arme videre og heller ikke har magtet at skaffe flere herberge, saa er det ikke fordi at kursen har været feil anlagt eller at hjemmet ikke har magtet opgaven: at redde dem som vilde la sig redde.

Nei, paa ingen maate.

Det er kristenfolkets skyld, som ikke har været opmerksom paa, at netop denne gjerning er et meget vigtig led i Guds vingaardsarbeide paa jorden. Og hadde disse varmhjertede mænd og kvinder, som har optat Magdalenagjerningen i vort land og baaret den fremover i disse 50 aar, faat mere støtte av de troende og fundet mere forstaaelse, hadde bolverket mot den omsiggripende elendighet været meget sterkere.

Det er ingenlunde et litet arbeide, som her er gjort. Man maa huske paa, at de begyndte med to tomme hænder. Og allikevel har over 1 400 piker i disse 50 aar hat frit ophold paa hjemmet. Og ved siden av det eier man nu eiendommen Grini.

Det er ikke bare gatepiker det gjælder. Det er noget langt mere, og man maa ikke lukke øinene til for den kjendsgjerning. Det er de hundreder ja tusener av hjem, som i aarenes løp er blit ødelagt — er blit til ruin.

Hvor mangen en trofast hustru skjælver ikke ved synet av en gatepike, og hvor mangen en taare er ikke rundet fra en øm og kjærlig mors øie ved tanken paa, at hendes gut, som engang var saa god og saa elskelig, er faldt i armene paa en av gatens løse fugle. Og hvor mangen en ung mand maa ikke datere sit livs ruin fra første gang, han var sammen med en av de «faldne».

Isandhet er det et trist billede som rulles op, men det er dog virkelighet.

Tilsidst et par ord om i hvilken retning redningsarbeidet bør gaa i den kommende tid.

At tale til disse mennesker om Jesus Kristus og opmuntre dem til at forlate det elendige gateliv, er jo noget, som alle er enige om er nødvendig. Men det er ikke alle som har forstaaelsen av, at med det alene kommer man ikke langt.

Hvor skal de hen, om de vil forlate gatelivet? Der findes ikke 10 familier i hele landet, som vil ta en pike direkte fra gaten og i sit hus i tjeneste.

Og selv om der fandtes slike hjem, saa har erfaringen vist, at det er yderst faa, som kan omgaas den slags mennesker paa en saadan maate, at de forblir i disse hjem i en længere tid.

Derfor maa man oprette langt flere rednings- og arbeidshjem, hvis døre altid staar aapne for disse elendige, uten at de behøver at nagles til skriftestolen.

Og foruten at man der i redningshjem skaffer dem ophold og pleie, er det nødvendig tillike at gi dem rikelig og for deres evner og anlæg passende beskjeftigelse. Og der maa de lære at forstaa, at arbeidet er menneskets

velsignelse og ikke dets forbandelse.

Mange er jo saa ødelagt, at det er umulig for dem at eksistere paa en skikkelig vis utenfor et redningshjem eller anstalt, og disse maa man da beholde.

Indretter man redningshjemmene praktisk med flere forskjellige slags arbeidsgrene efter de enkeltes anlæg, saa skal det vise sig, at diferansen mellem arbeidsfortjeneste og utgifter for ophold ikke skal bli saa stor.

Men skal alt dette lykkes, saa maa det ske i Jesu Kristi aand, og det hele være gjennemtrængt av evangeliets surdeig.

*